

vraag anders uitvallen. Maar ook hierbij willen we vanuit bovengenoemde contemplatieve houding te werk gaan. We zullen niet gaan voor plannen 'van buitenaf' maar leven van wat komt; wat zich gaandeweg aan mogelijkheden, verlangen, inzet, noden en wegen, inzichten, momenten, mensen en middelen toont.

Tot slot

Wat de werkelijkheid ons momenteel laat zien is een geïndividualiseerde, verregaand geseclariseerde cultuur die worstelt met- en vast lijkt te lopen door haar neiging de dingen in het leven een 'functie' te geven in het geheel dat wij mensen bedenken en vormgeven. Een samenleving die moeite heeft om de taal en relevantie van religie te verstaan voor het leven van nu en voor mensen daarbinnen die het soms niet redden, verloren lopen, op zoek zijn naar zin en betekenis. Een cultuur waarin de behoefte aan spiritualiteit, aan betekenis en 'Common ground' groeit vanuit en voorbij de oude tegenstelling van de Moderniteit van geloof en ongeloof.

Dit is de werkelijkheid waarin wij mét onze zorgen en verlangens, ons aller verdriet en onze vreugdes leven met elkaar. Hier bevindt zich ook DEZINNEN als organisatie. Dit is voor nu onze 'heilige grond'; een dierbare 'ontzagwekkende' plaats waar inzichten en vergezichten ons gegeven kunnen worden, we gevraagd kunnen worden om op weg te gaan naar dieper water, naar een onbekend land of door de woestijn. Zó leven kan volgens onze traditie beginpunt zijn van iets nieuws dat wij nog niet zien. Waartegen ons op een dag mogelijk gevraagd zal worden om te zeggen: 'Ons geschiedde naar Uw wil'. Het kan zomaar zijn dat het dan een dode stronk lijkt waaraan een nieuwe groene twijg, onopgemerkt nog voor onze ogen, al begonnen is zich een weg te banen door het schijnbaar dode hout heen.

Theo Wierema 27 februari 2023

DEZINNEN
RAADGEEVER BUREAU VOOR SPIRITUELE EN GEESTELIJKE ZAKEN

“Geloven is het wisselende en rommelige proces van het leven - en niet het vaste, mentale eindproduct ervan.”

Christian Wiman, Mijn heldere afgrond, Brandaan 2016 p 27



DEZINNEN
RAADGEEVER BUREAU VOOR SPIRITUELE EN GEESTELIJKE ZAKEN

Introductie

Dit voorjaar staan we als DEZINNEN stil bij wie we zijn, wat we doen en vooral wat we als onze toekomst zien. We doen dit met medeneming van onze ervaringen in 20 jaren Boskant/DEZINNEN, een gezond portie realisme en een visie op leven en geloven die voor ons als bestuur gaandeweg steeds meer richtinggevend is geworden. Hierbij zijn vooral Tomas Halik, Marilynne Robinson, Erik Borgman, en Christian Wiman belangrijke inspiratoren geweest.

We hebben die visie onder de titel ‘Contemplatief leven en geloven’ op papier gezet en willen het aan het begin van dit bezinningsproces doen toekomen aan eenieder die wil meedoen. Zo willen we het bezinningsproces voeden en richting geven. Tegelijk roepen we iedereen op om mee te denken en mee inhoud te geven aan hetgeen wij beogen

In die zin is deze tekst een richtinggevend ‘work in progress’.

Theo Wierema



DEZINNEN - 27 februari 2023

W: www.dezinnen.nl E: info@dezinnen.nl

taal en historische context heen het Woord aan het werk mogen zien. De **lezingen** die ons bemoedigen, uitdagen en handvatten aanreiken om dóór de secularisatie heen ons geloven en leven in navolging te verdiepen. De **christelijke meditatie** waarin de stilte ons leert luisteren. Het **tweegesprek** waarin levenservaringen en -verhalen van gasten centraal staan. De activiteit **moet je lezen** waarin we kennismaken met spraakmakende relevante boeken. De **Groep Z**, waarin we het contemplatief geloven in de Stad in navolging van Jezus van Nazareth willen uitdiepen en deel uit willen laten maken van ons persoonlijk en maatschappelijk leven.

We zullen de komende tijd gebruiken om te zien of en in hoeverre we deze activiteiten inhoudelijk én organisatorisch al dan niet in aangepaste vorm willen en kunnen continueren. Daarbij zullen we, mede op basis van de uitkomst van het bezinningstraject van dit voorjaar criteria van inhoudelijke en praktische aard formuleren en gaan hanteren.

Verder met deze mensen?

Wat de werkelijkheid ons laat zien is een kleiner wordende groep van betrokken mensen bij DEZINNEN die ouder worden, een organisatie die zó niet verder kan en op de huidige wijze nauwelijks aansluiting vindt bij jongere generaties. Wat betekent deze -onze – situatie voor wat wij willen? Meerdere opties zijn denkbaar en bespreekbaar. Maar wat is wijsheid in deze situatie waarin wij ons bevinden?

Op dit punt hopen wij mede op basis van de resultaten van het bezinningsproces meer duidelijkheid te krijgen en te gaan zien wat er van ons gevraagd gaat worden.

Verder met deze organisatie?

Of we kunnen en willen doorgaan met DEZINNEN – al dan niet in aangepaste vorm – is bij dit alles de derde en zwaarste vraag die we hopen te kunnen beantwoorden mede op basis van de resultaten van het bezinningsproces. Al naar gelang het aantal mensen dat zich in de komende maanden betrokken voelt of gaat voelen en de middelen waarover we kunnen (blijven) beschikken zal het antwoord op deze

zijn en ziet hen als even 'gebrekkige en behoeftige' bondgenoten op weg naar een wereld van vrede en gerechtigheid.

Van wie deze weg wil gaan vraagt het om de 'woorden van leven' daadwerkelijk in zichzelf de kans te geven om tot leven en wasdom te komen. Om daarvoor tijd te nemen, daaraan aandacht te geven en niet te worden als de moderne zin-consument. Deze flirt rusteloos met alles wat voorbij komt en gunt zich niet de rust om hetgeen dat is gezaaid te laten ontkiemen en tot wasdom te laten komen.

Bij DEZINNEN willen we leven met hetgeen onze traditie aan wijsheid en inzicht heeft opgedaan, daarbij de ontsparingen binnen die traditie en pijnlijke zelfinzichten meenemend. In dat geheel herkennen wij onszelf immers als de kwetsbare en feilbare mensen die we zijn. Mensen van de weg die verlangen het goede te doen maar als schepselen binnen die gebrekkige en behoeftige werkelijkheid dat tegelijk niet altijd redden. We lijken daarin op Petrus die toen het er op aan kwam zijn meester verloochende. Is dit negatief? Nee het is realisme en geeft ruimte aan mensen van goede wil die in deze tijd geacht worden nagenoeg perfect te zijn en daarom niet zelden zich voelen falen onder een - soms zelfopgelegde- veel te hoge lat.

We doen dat met wie verlangt naar een betekenisvol leven. Met wie beseft dat het leven ons wordt gegeven. Met wie geraakt is door het leven en sterven van Jezus van Nazareth, de man die zijn leven gaf en daardoor vond. Met wie twijfelt, zoekt, geduld heeft met God, de ander en zichzelf. Met wie wilt bijdragen aan een rechtvaardige en vreedzame wereld en zich wil toevertrouwen aan het gekregen leven.

Verder met deze activiteiten?

Wat betekent dit en de uitkomst van het bezinningsproces voor onze activiteiten? Het wekelijks **avondgebed** waar we samenkomen om onze levens van alledag te delen, te vieren en te plaatsten in het licht van het Woord van God. Om zó anders te gaan zien, horen en handelen en deelgenoot te worden van de 'Blinden die gaan zien en kreupelen die gaan dansen'. De **bijbelgroep** waar we met ook onze kritische vragen en wetenschappelijke inzichten door de menselijke



***'Als je liefdebt zul je gekwetst worden
en misschien zelfs om het leven komen.***

Als je niet liefdebt ben je al dood'

Herbert McCabe o.p.

Tot hier zijn wij gekomen

Toen we ruim twintig jaar geleden begonnen met de Boskant wisten we niet waar we vandaag zouden staan. We hebben een weg afgelegd in zon en regen, met vallen en opstaan. Tot hier zijn we nu gekomen na 12,5 jaar Boskant en 7,5 jaar DEZINNEN. Op dit moment en op deze plek pauzeren we, nemen we de tijd om na te denken over hoe verder.

We zijn van ver gekomen. Terugkijkend is te zien welke weg we zijn gegaan, wat we daarop zijn tegengekomen, hoe we daarmee zijn omgegaan, welke afslagen we hebben genomen, welke fouten we hebben gemaakt en welke dingen we goed hebben gedaan.

Het moeten sluiten van De Boskant en het besluit om vervolgens door te gaan als Netwerk DEZINNEN op een andere locatie had grote gevolgen voor wat mogelijk was. Niet langer een eigen plek waar ruimte was om mensen welkom te heten en op heel verschillende manieren aan te spreken en te inspireren (met lezingen, exposities, vieringen, concerten, praatprogramma's, een boekhandel en vaste cursussen en naast vrijwilligers ook betaalde medewerkers). In plaats daarvan kwam een netwerk met een klein secretariaat en uitsluitend vrijwilligers die met een bescheiden programma, "mensen wilde inspireren met het goede uit de christelijke traditie".

Een netwerk dat in haar inhoudelijke ontwikkeling echter verder ging waar De Boskant was gestopt. De vraag die had geleid tot De Boskant was immers onveranderd actueel: *Hoe anno nu christen te zijn* in een gesecculariseerde en geïndividualiseerde samenleving waarin de grote

verhalen voorbij lijken en worden gewantrouwd, kerken verder leeglopen, mensen voor het zoeken en vinden van zin en betekenis worden teruggeworpen op zichzelf en tegelijk de aandacht voor spiritualiteit groeit en naast polarisatie ook een nieuw 'twijfelend geloven' her en der gestalte krijgt.

Daarbij trachtten we onverminderd een open en gastvrij netwerk te blijven waarbij iedereen welkom was, men niet iets 'moest' en op verschillende manieren kon kennismaken met aspecten van het christen zijn. We wilden echter ook steeds meer staan in die traditie; deze leven en vieren en mensen de gelegenheid geven om met hun verlangen, vragen en aarzelingen daarin hun weg te vinden.

Gaandeweg groeide het inzicht dat dit meer vroeg dan lezingen en vieringen alleen. Dit resulteerde er in dat we 'de navolging van Jezus' binnen DEZINNEN centraler wilden gaan in onze activiteiten en in dat kader ook wilden verkennen wat het traditionele idee van het 'je laten gezeggen' door het verhaal van Jezus van Nazareth en de traditie die na zijn dood en verrijzenis op gang kwam in onze levens zou doen. Dit kreeg in 2020 een eigen vorm in de Groep Z die toen van start ging. Wat gebeurt er als ik ga zitten, ga luisteren en de schrift daadwerkelijk de kans geef om mij aan te spreken? Wat gebeurt er als ik in het verhaal van de roeping van de eerste leerlingen ontdek dat dit gaat over geraakt worden, verlangen, angst en vertrouwen? Hoe achterhaald of irrelevant voor nu is dat verhaal dan nog? Wat gebeurt er als ik op zoek ga naar de essentie van het verhaal en daarin mezelf herken als mens – onderweg in het leven?

DEZINNEN anno 2023 wil een netwerk zijn waar mensen die betekenis of grond onder de voeten zoeken zich thuis voelen. Waar hen een goed programma wordt voorgezet dat wil prikkelen, verdiepen, bemoedigen en waar het tegelijk mogelijk is om (nader) kennis te maken met de christelijke traditie, daarin thuis te raken en te ontdekken dat er een wereld voor je open gaat. Tot zover zijn we gekomen. En nu willen we een nieuwe stap zetten die volgt uit het voorafgaande. We noemen het Contemplatief leven.

daadwerkelijk te openen en zich er door 'te laten gezeggen' in en door de alledaagse rommeligheid van het leven. Die kan dan meemaken dat het onverwachte zich toont en 'Blinden gaan zien, kreupelen gaan dansen'.

Deze 'werkelijkheid van God' laat zich, volgens de traditie waarin wij staan, op het spoor komen in en door de Bijbelse geschriften, het leven, sterven en opstaan van Jezus van Nazareth en 'de gebrekkige en behoeftige' traditie van de mensen die in Zijn voetstappen traden.

Daarom staan bij DEZINNEN de Bijbelse geschriften, het leven en sterven van Jezus en die traditie centraal. Zij helpen ons Gods levende en leven-gevende nabijheid aan het licht te laten komen, er ruimte aan te geven en te vergroten en zo te gaan 'zien en horen'; fundamenteel anders te gaan kijken en luisteren dan onze tijd van ons vraagt. Zij helpen, naar wij geloven, de volheid en diepte van het bestaan te ontsluiten voor wie daarvoor wil open staan en maken zichtbaar wat ons in die werkelijkheid persoonlijk én maatschappelijk te doen (en soms ook te laten) staat.

Deze Weg

We maken bij DEZINNEN daarmee een keuze. We blijven trouw aan deze oude traditie. In een tijd die oproept om 'je eigen weg te vinden' en de 'maker van je eigen droom te zijn' kiezen we de weg van de traditie. Niet kritiekloos naar die traditie en zeker ook als de moderne mensen die we zijn. Omdat we niet geloven in het individu 'dat zichzelf is als een eiland en op elk moment vrij is om zelf te kiezen'. En omdat deze traditie met al z'n tekortkomingen – of juist mede dóór die 'menselijk al te menselijke' tekortkomingen – drager en doorgever is van 'woorden van leven' die zich als het ware 'bewijzen' omdat én wanneer ze worden geleefd.

Dit gaat niet over 'de enig mogelijke waarheid' maar over 'een goede weg om te gaan in dit leven'. Wat ons betreft 'De Weg' omdat ze zich toont als 'een weg ten leven'. Dit sluit hen die andere wegen gaan niet uit, respecteert hen in hun streven en pogen goede mensen te

zout der aarde te zijn' Door o.m. anders te kijken dan nu gebruikelijk is kunnen wij als volgelingen van Jezus met onze levenswijze dat zout zijn.

Dit vraagt een cultivering – inoefenen – van dat 'anders kijken' en 'leven van wat komt'. En daarbij komen we bij wat we hier 'contemplatief geloven' noemen. Te midden van allerlei vormen en manieren waarop mensen zoeken te geloven willen wij bij DEZINNEN met name deze vorm centraal stellen (zonder daarbij andere vormen en manieren uit te sluiten) en verder uitdiepen. Een wijze van geloven waarin wij dat 'anders kijken' en die ontvankelijke houding' waarvan hierboven sprake is, binnen DEZINNEN, met name het Avondgebed en de groep Z, willen bevorderen, uitdiepen en leven. Een wijze van geloven die past bij DEZINNEN en die mogelijk ook anderen kan uitdagen, inspireren en bemoedigen bij het zoeken, vinden en uitdiepen van een eigentijdse wijze van navolging van Jezus van Nazareth die geaard is en van binnenuit wordt geleefd.

Contemplatief geloven vraagt, als onderdeel van contemplatief leven, eveneens om een houding van ontvankelijkheid tegenover het leven. Een houding die het weidse en afgrondelijk diepe bestaan in al haar facetten niet een 'eigentijds' denkraaster of eigen visie wil opleggen maar vooral verlangt te horen en zien wat zichtbaar wordt in deze werkelijkheid waarvan wij deel uitmaken en waarvan wij als gelovigen zeggen dat ze 'van God gegeven' is. Wanneer Maria bij de boodschap van de engel zegt '*mij geschiedde naar uw wil*' doet zij dit vanuit die houding van openheid voor wat zich op dat moment in haar gebrekkige en behoeftige werkelijkheid aandient.

Deze schenkende werkelijkheid is, zoals eerder gezegd, niet leeg, wachtend op onze 'zingeving' om haar te vullen, maar is al gevuld. Zij is echter nooit onbemiddeld kenbaar. Het doet er toe hoe we kijken, luisteren en handelen. Wie haar de waarheid wil opleggen of afdwingen ziet haar niet zoals ze is maar zoals ze wordt gewild. Die vormt zich de wereld en het leven naar 'zijn eigen gelijkenis' en niet naar die van God. Wie deze schenkende werkelijkheid – Gods werkelijkheid - wil kennen moet bereid zijn zich daarvoor

Contemplatief leven

In het begin van zijn boek '*Leven van wat komt*' beschrijft Erik Borgman de kern ervan als volgt: "Hoe kijken wij naar de samenleving, de geschiedenis, de wereld? Vanuit welke houding, vanuit welke plaats en vanuit welke visie op deze plaats zouden wij daar op een productieve manier naar kunnen kijken?"

In antwoord daarop presenteert hij wat hij noemt een 'katholiek uitzicht'; een manier van kijken die afwijkt van wat vandaag de dag dominant is. Hij zegt daarover: "Een katholiek uitzicht brengt niet zozeer andere informatie in, maar neemt anders waar. En deze andere wijze van waarneming is van fundamenteel belang. Want met wat de gebruikelijke manier van kijken is geworden, is iets fundamenteel mis."

Meer en meer zijn we gewend geraakt aan wat hij 'een controlerende en instrumentele manier van kijken en handelen' noemt. Een vraag als 'wat wil je over 5, 10, 15 jaar zijn' geeft daarvan blijk. Alsof je dat zou kunnen plannen. Toch is dat wat we voortdurend doen, zowel op het persoonlijke als het maatschappelijke vlak. We maken persoonlijke carrièreplannen, plannen voor stikstofreductie, gelijke kansen in het onderwijs en op het werk en veronderstellen daarbij - als vanzelfsprekend - beheersbaarheid en doelgerichtheid (instrumentaliteit). We gaan er daarbij dan van uit dat we de rommelige en complexe werkelijkheid als het ware van buitenaf kunnen bezien, sturen en beheersen.

Maar de werkelijkheid is niet zo. Zij verschijnt per definitie als gebrekkig en behoeftig. Niet alleen beleidsplannen van overheden en maatschappelijke organisaties lopen vast op deze werkelijkheid die anders is dan zij hem willen hebben. Ook de toekomstplannen van de buurjongen of je eigen dochter leiden soms schipbreuk op diezelfde werkelijkheid die zich niet laat 'framen' in een door ons gewenste vorm. Het is om die reden dat mensen zich in onze werkelijkheid niet zelden onthand voelen. Want hen was toch voorgehouden dat ze konden zijn wie we wilden en konden worden wat ze wilden? Het leven was toch maakbaar? Nee dus. Ook die slimme jongen met zijn

Master Rechten zal de werkelijkheid in haar gebrektheid, behoefte en complexiteit leren kennen. Het is een werkelijkheid die zich aandient, niet als voorspelbaar resultaat van ons handelen (of niet-handelen) maar als datgene wat op ons toe komt in haar grondeloze complexiteit van invloeden waarvan ons huidig handelen (of niet-handelen) slechts een klein deel uitmaakt.

Volgens mensen als Borgman, Halik en Robinson wordt het tijd dat 'ons de ogen open gaan' en wij anders gaan kijken naar die werkelijkheid. Niet langer van 'buitenaf' vanuit de gedachte 'dat als er een probleem is, wij dat wel even zullen oplossen'. Want de werkelijkheid is geen probleem maar is wat ze is; gebrek en behoefte en grondeloos complex. En misschien is het wijs om dát te accepteren, evenals het feit dat wij altijd al deel uitmaken van die grondeloos complexe werkelijkheid. Een werkelijkheid waarin God altijd al werkzaam aanwezig is als bron, dragende grond en doel van al wat bestaat en zich heeft laten kennen in het spreken en handelen, het leven, de dood en de verrijzenis van Jezus Christus.

Wanneer Borgman het heeft over het '*op een andere manier kijken*' noemt hij dat een 'katholiek uitzicht op de samenleving'. Een uitzicht dat erop is gericht "zich te laten gezeggen door wat zich aan verbondenheid in goedheid en liefde in de werkelijkheid aandient". Daarbij gaat het niet om een activistisch of visionair standpunt maar een contemplatief standpunt; het ontwikkelen van een houding van waaruit de situatie waarin we verkeren met 'nieuwe ogen en oren' gezien en gehoord kan worden, zodat zichtbaar kan worden wat ons wordt gegeven en hoorbaar is wat er van ons wordt gevraagd. Wat dan kan ontstaan zijn zaken 'die tot dan toe onhoorbaar of ondenkbaar leken'. Hij spreekt hierbij in navolging van Hannah Arendt van 'wonderen'. Politiek is zo gezien een vorm van geloof in, contemplatie van en toewijding aan wat komt. Een 'creatio ex nihilo' (een 'schepping vanuit het niets') die niet van ons hoeft te komen.

De wereld is niet leeg. Zij is niet 'passief wachtend' tot politici, beleidsmakers, sociale activisten of individuele personen haar gaan

vullen met idealen en waarden, of zelfs – op meer metafysisch niveau – tot wij mensen haar van buitenaf 'richting geven' door ons handelen en perspectief bieden met behulp van onze projecten. Nee, de wereld – de werkelijkheid – zit zelf vol idealen en waarden, vol richting en perspectief. Deze dienen zich aan en vragen om aandacht. Zij spreken en getuigen uiteindelijk allemaal – zij het op gebroken wijze – van het verlangen naar en de inzet voor goed leven. En wij? Wij maken deel uit van dat kluwen, die rommeligheid en onoverzichtelijkheid.

'Leven van wat komt' betekent niet passief afwachten maar ook niet hetgeen dat komt naar de eigen hand te zetten. Het is een '*zich in dienst stellen van datgene waarvan die idealen en waarden, richting en perspectief getuigen*'. Dit vraagt om een eigen manier van onderscheiden en interpreteren van wat er gebeurt. Het vraagt om wat vanouds 'contemplatie' wordt genoemd; een waarneming-vanuit-openheid en-rust van wat er aan de hand is, die het waargenomene beschouwt als een vraag, als een inzicht dat wordt gegeven en dat consequenties heeft voor de eigen positie, als een uitnodiging, een opdracht."

Vanuit die contemplatieve houding krijgen wij zicht op datgene wat gedaan moet worden en hoe dat kan. Alleen zo komen wij los van de gebruikelijke manier van denken en doen zoals hierboven is geschetst. Door onszelf altijd al als deelhebbend aan die situatie te durven zien, aan de fricties, spanningen, verlangens en strevingen die daarin aanwezig zijn, en van daaruit de dingen te gaan zien zoals ze in zichzelf en 'in Gods ogen' zijn. In plaats van ze als van buitenaf een 'functie' te geven in het geheel dat wij – altijd en overal weer opnieuw - bedenken en vormgeven kan zo zichtbaar worden wat daarbij van ons gevraagd wordt om te doen of te laten. Niet langer in de rol van vermeende 'masters of the Universe' maar in die van - met kostbare talenten begiftigde - tochtgenoten van al wat leeft en bestaat. Het maakt onze positie wat bescheidener, minder 'almachtig', meer nederig.

Contemplatief geloven

Het boek 'Leven van wat komt' schetst een weg om als christenen maatschappelijk invulling te geven aan de roeping van Jezus om 'het